

AZ ONLINE OKTATÁS BEVEZETÉSE ÉS HATÉKONYSÁGA A SELYE JÁNOS EGYETEMEN A COVID-19 PANDÉMIA ELSŐ HULLÁMA UTÁN

**Iveta SZENCZIOVÁ^[1], Kinga KÁNTOR^[2], Sarolta DARVAY^[3],
Eva TÓTHOVÁ TAROVÁ^[4], Melinda NAGY^[5], Zoltán FEHÉR^[6], Pál BALÁZS^[7]**

ABSTRACT

COVID-19 is a highly contagious disease caused by the newly discovered coronavirus and poses a severe threat to human health. COVID-19 has become a worldwide pandemic and caused the closure of schools and universities around the world during 2020. In this research, we used an observational - descriptive study using a questionnaire. The questionnaire was filled in by 226 students of J. Selye University in Komárno, where we evaluated the online education of the summer semester of the 2019/2020 academic year. Analysis of the results showed that 39% of students were happy with the transition to online education. However, almost as many students, 34% said they were afraid of online education. Of the educational interfaces provided by the university, 28.8% used the possibility of live online lessons, 14.8% also used the offered web portal (Moodle, Cloude, Canvas), 9.1% of the students also used the help of internet links, 12% used all the possible options and their combination and 35.1% of the responding students also communicated intensively via email. 35% of students believe that the most significant advantage of online education is that they do not have to travel, and 18% can better schedule the time they need to study. About 20% of students believe that this form of education also has a significant role in protecting against the coronavirus. The vast majority of students (60%) are satisfied with the quality of online education. When asked which type of education is preferred, 57% said that attendance education is better than online, 34% prefer online education, and 9% think the two are just as good.

KEYWORDS

COVID-19, online education, distance learnin

BEVEZETŐ

2019 decemberében a kínai Vuhan városban Covid-19-járvány tört ki, amely gyorsan átterjedt Kína más térségeire és a világ többi részére, majd 2020 januárjára elszigetelt esetek jelentek meg néhány uniós tagállamban. 2020 márciusára már minden uniós tagállam beszámolt Covid-19-esetekről, és a WHO március 11-én világgjárvánnyá nyilvánította a Covid-19-járványt, amely a gazdaságban is beindított egy válságfolyamatot [10]. Az egész világon szigorú óvintézkedéseket vezettek be, amelyeknek egy célja volt, megóvni az embereket a betegségtől és megakadályozni a vírus terjedését a populációban. Ezek az intézkedések a mindennapi élet minden szegmensét érintették: az aktív népesség munkavégzését, óvodák, iskolák, felsőfokú intézmények és kollégiumok bezárását, az online oktatás bevezetését, az idősothotok látogatásának tilalmát, valamint a tömegközlekedés, kulturális események és a nem alapvető fogyasztói szolgáltatások elérhetőségének csökkentését. A mindennapi élet hirtelen az otthoni és a képernyős média kapcsolatokra koncentrálnak.

A 2020-as év fordulópontként lépett be az oktatás történetébe. Hallgatók millióinak kellett a jelenléti oktatásról az úgynevezett távolléti, népszerűbben online formára váltania. A szlovákiai járvány első hulláma 2020 márciusában érkezett meg. A távolléti, vagyis az online

tanítást minden iskolában, az egyetemeket is beleértve, bevezették a tanév egészére. Ez az átállás sok változást hozott az egyetemi oktatásban.

Március előtt a világ felsőoktatásának mindössze 2 százalékát tette ki a táv- és az online oktatás, ami jól szemlélteti, hogy a kényszerátállás nagy ugrás volt [4]. Ugyan a legtöbb felsőfokú képzőhelyen igyekeztek átállni a távolléti oktatásra, azonban ez nem minden tanulmányi programnál volt teljes egészében megoldható, ugyanis sok esetben csak az egyetem épületében található meg a megfelelő technikai felszereltség. Az online oktatás ráadásul külön problémát jelentett az elsőéves hallgatóknak, akik még nem ismerték teljes egészében a rendszer működését [5]. A Selye János Egyetemen 2020. március 10-től az új akadémiai év kezdetéig szünetelt a jelenléti formában történő oktatás. A hallgatók más formában történő képzéséről a dékán döntött. A digitális oktatás felborította az eddigi tanítási rutinokat, módszereket, újra kellett értelmezni az oktatásról és tanulásról alkotott képet.

Szlovákiában a távolléti oktatás szabályozására elfogadott „felsőoktatási lex koronának” nevezett törvény többek közt azoknak az intézkedéseknek a törvénybe foglalását tartalmazza, amelyeket egyes felsőoktatási intézmények a honlapjukon nyilvánosságra hoztak. Az intézmények a körülményeknek megfelelően módosíthatják a felvételi vizsgák időpontját, továbbá a rektoroknak pedig lehetővé teszik, hogy több mint két évvel meghosszabbítsák az egyes tanulmányi programok lezárásának végső határidejét. Ez azoknak a diákoknak fontos, akik már most is átlépték a tanulmányi programjuk számára meghatározott évek számát és féltik, hogy a mostani helyzet miatt nem tudnák folytatni tanulmányaikat. A csomag részeként hat hónappal meghosszabbították a kutatás-fejlesztésre lehívható támogatások merítésének határidejét is [3].

A nyári szemeszter vizsgáira való tekintettel a „távvizsgák” rendszerének kialakítását is meg kellett oldani a 2019-2020-as akadémiai évben. A Selye Egyetemen a hallgatók háromféle értékelését dolgozták ki: szóbeli vizsgáztatás videokonferencia útján, online teszt kitöltése, végül pedig beküldött dolgozatok, beszámolók és prezentációk segítségével volt lehetőségük a hallgatóknak számot adni tudásukról. Ennek megfelelően az államvizsgákat, a rigorózus vizsgákat, a szakdolgozatok megvédését és a habilitációs előadásokat is videokonferencia formájában lehetett megtartani, szigorúan eleget téve az adatvédelmi előírásoknak.

KUTATÁSI KÉRDÉSEK, ANYAG ÉS MÓDSZER

A Selye János Egyetem Tanárképző Kar (SJE TKK) COVID-19 keresztmetszeti kutatásának első fázisa 2020 szeptemberétől 2020. október végéig valósult meg a Biológia Tanszék szervezésében. A kutatás három fő kérdéskörre koncentrált: a hallgatók ismerete a koronavírusról, életmóddal összefüggő kérdések, az online oktatás tapasztalatai. A SJE egyetem hallgatói papír alapú kérdőívet töltöttek ki. A kitöltés anonim és önkéntes volt. A hallgatók tájékoztak a kutatás céljáról, az adatok kezeléséről. A kutatás első fázisában 226 hallgató vett részt. A kutatásban való részvételnek nem volt kizáró tényezője.

A kérdőív általános, demográfiai kérdései az alábbiak voltak: a hallgató neme, életkora, állandó lakóhelye, az egyetemen tanult szak, évfolyam, tagozat.

A kutatás résztvevőire vonatkozó demográfiai adatokat az 1. táblázat tartalmazza, a hallgatók besorolását szak, évfolyam és tagozat szerint pedig a 2 táblázat mutatja be.

1. Táblázat - A kutatásban résztvevő hallgatók demográfiai adatai

Változó	Elem- szám	Százalék	Átlag/szórás
Nem	N= 225	100	
nő	205	91,1	
férfi	20	8,9	
Életkor	N = 224	100	24,88 év/7,28
kor 18-25 év	N= 174	77,7	21,49 év
kor 25 fölött	N= 50	22,3	36,44 év
Állandó lakóhely/ telepü- léstípus	N=226	100	
község	124	54,9	
város	99	43,8	
főváros	3	1,3	

2. Táblázat - A kutatásban résztvevő hallgatók besorolása a SJE-en

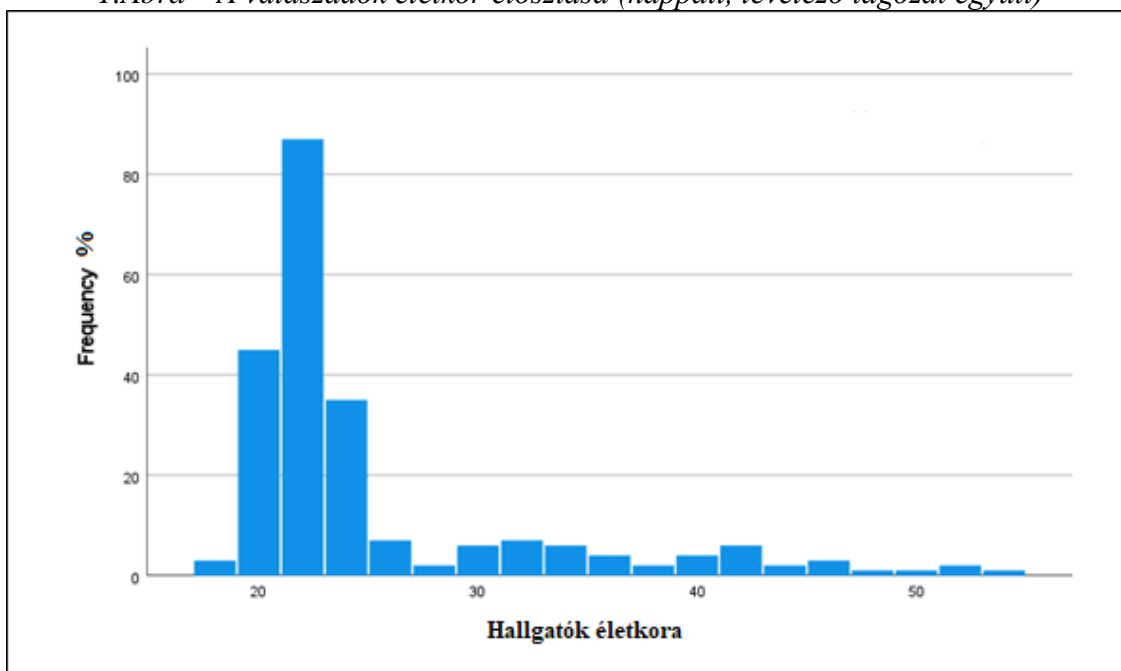
Változó	Elem- szám	Százalék
Tagozat	N=226	100
nappali	176	78,2
levelező	49	21,8
Szak	N=226	100
óvodapedagógus	144	63,7
tanító	26	11,5
biológia szakos tanár	35	15,5
vidékfejlesztés	12	5,3
egyéb	9	4,0
Évfolyam	N=226	100
1.	23	10,2
2.	67	29,6
3.	96	42,5
4.	25	11,1
5.	15	6,7

Jelen tanulmány kiemelt témája az egyetemi online oktatás és annak megítélése és értékelése a SJE hallgatói körében. A kérdőív 5 kérdéscsoportra fókuszált:

1. az online oktatás fogadása, előnyei és hátrányai a hallgatók számára,
2. a tanárok értékelése,
3. az online és a jelenléti oktatás összehasonlítása,
4. az osztályzatok és záródolgozatok kidolgozására gyakorolt hatás,
5. az otthoni elkülönítés hatásai.

A kitöltött kérdőívek adatai MS Excel táblázatokban kerültek rögzítésre, a válaszok statisztikai feldolgozását IBM SPSS Statistics 27 programban végeztük. Az alap statisztikai elemzések során numerikus folytonos adatok esetén az értékek átlagát és szórását, kategorikus változók esetén az értékek gyakoriságát és relatív gyakoriságát adtuk meg.

1.Ábra – A válaszadók életkor elosztása (nappali, levelező tagozat együtt)

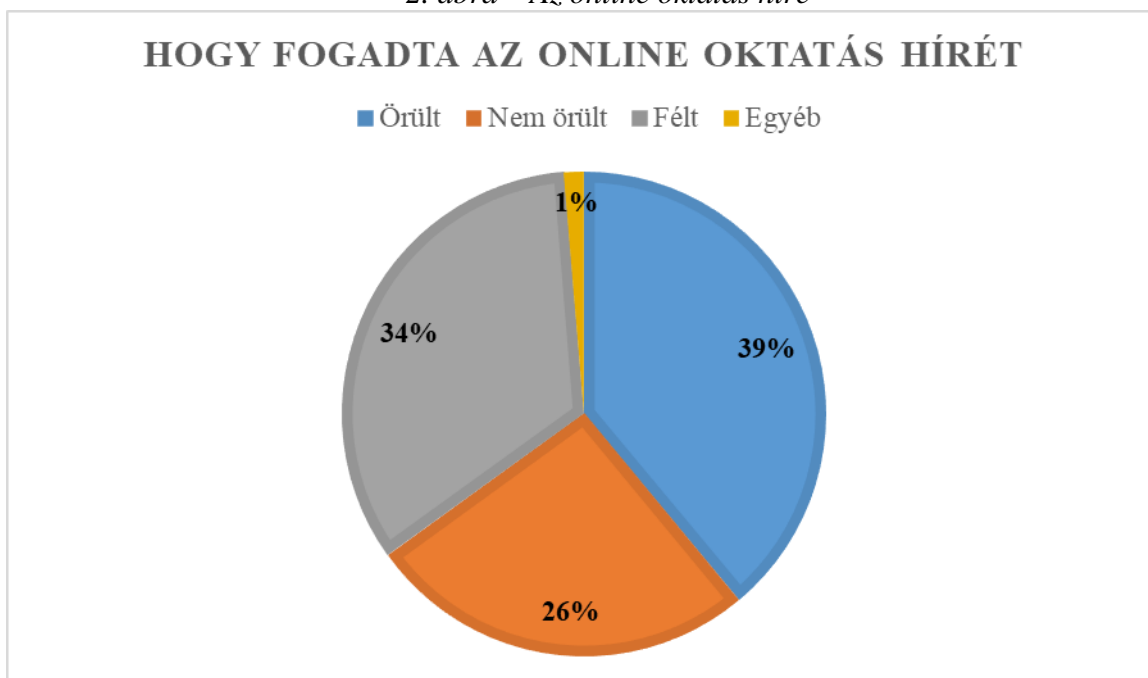
EREDMÉNYEK

A Selye János Egyetem vezetése úgy döntött, figyelembe véve mind az informatikai támogatást, mind a gördülékenyebb hallgatói és oktatói felhasználás szempontját, hogy a távolléti oktatást támogató (LMS-tanulásmenedzsment) rendszerek közül az intelligensebb Moodle, Big BlueButton (BBB), Canvas és a Microsoft Teams platformokat használja a tantermen kívüli oktatásra. Az új helyzetben felértékelődtek az IKT-eszközök, a virtuális tantermek (pl. Moodle) és kommunikációs platformok (pl. BBB, Zoom, Google Meet, Skype, Discord).

A digitális oktatásra való áttérés viszont szakadást okozott a tanárok és a diákok között, ami drasztikusan befolyásolta mindkét szegmenst. Az egyes karokon a hallgatókkal való elektronikus levelezés folytatása mellett egyre több tanár használta az egyetemi e-learning (Moodle) rendszert. Ennek segítségével még rögzített előadásokat is el tudtak juttatni az oktatók a hallgatókhoz, és online videokonferenciás órákkal is tartották velük a kapcsolatot. Az egyetem rendszeresen informálta a tanárokat és a hallgatókat is az elérhető lehetőségekről, és az alternatívák előnyeiről és hátrányairól is. Utóbbiak közé sorolták, hogy a távolléti oktatás normális működtetése többszörös időbefektetést igényel az oktatók részéről, illetve hiányzott a személyes visszacsatolás is tanár és diák között.

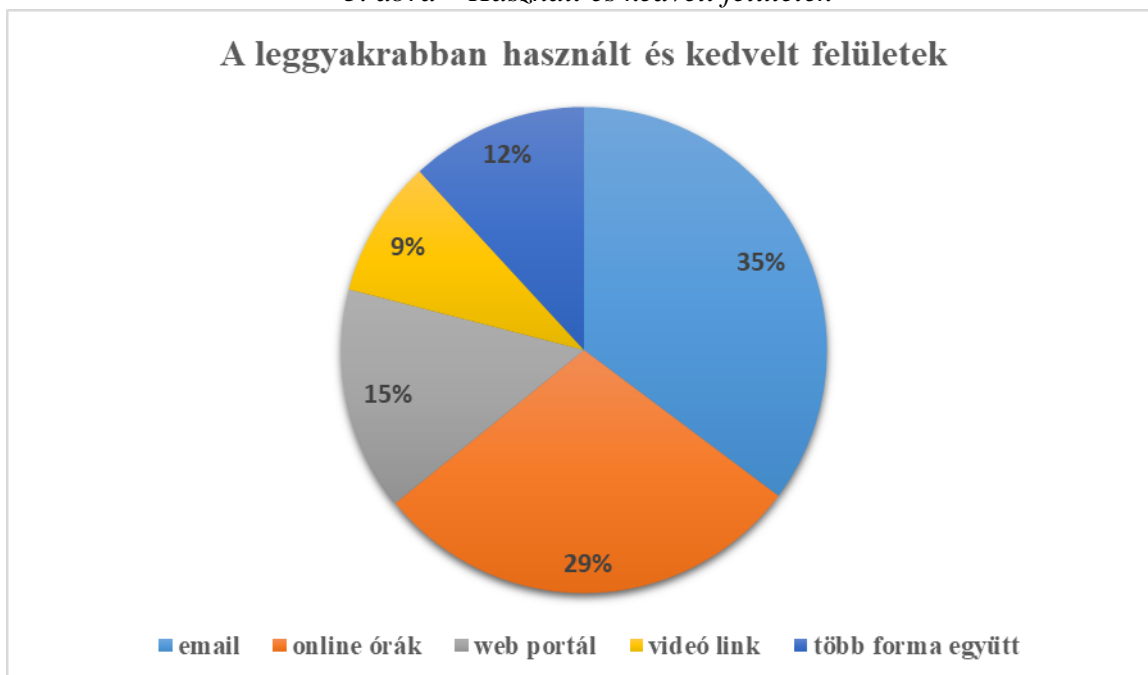
Az első kérdéscsoport az online oktatás fogadtatását, előnyeit és hátrányait térképezte fel. Az alapkérdésre, hogy örültek-e a hallgatók a távoktatás bevezetésének, többnyire pozitív volt a reakció. A hallgatók 38,9 %-a örült, míg 26,1-a % nem örült az átállásnak, 33,6 %-a a hallgatóknak pedig kifejezetten félt a távoktatástól (2. ábra).

2. ábra – Az online oktatás híre

A hallgatókat kérdeztük arról is, hogy mely felületeket használták az online oktatás időszaka alatt a legtöbbet és melyek voltak számukra a legmegfelelőbbek. A hallgatók 35,1%-a a mail-es kommunikációt, 28,8 %-a az online órákat, 14,8%-a a webes portálokat, 9,1 %-a a videó linkeket és 11,8%-a ezeknek a felületeknek az ideális kombinációját tartották a leghasznosabbnak (3. ábra).

3. ábra – Használt és kedvelt felületek

Arra a kérdésre, hogy vajon nehéz volt megszokni az online oktatást, a hallgatók 74,1%-a nemmel válaszolt, 21,1%-a nehéznek tartotta. 4% részben tartotta nehéznek, ahol a technikai problémákat jelölték meg, mint fő gondot. A következő kutatási szempont a legnagyobb előnyökre, illetve hátrányokra összpontosított. A két egyszerű kérdésre nagyon változatos válaszok érkeztek.

A második kérdéscsoport az oktatók helytállására kérdezett rá. A tanárok munkájának az értékelésekor a tanulók közel kétharmada, 60%-a volt elégedett. Ha kezdetben voltak is kisebb technikai problémák, azokat a szemeszter végére hatékonyan megoldották, segítőkészek, rugalmasak, elérhetőek voltak és gyorsan reagálnak a hallgatók kéréseire. Az oktatók értékelésénél a diákok 38%-a szerint a tanárok nagyon jól helyt álltak. 24% gondolta úgy, hogy a kezdeti nehézségek elhárítása után megoldódtak a problémák és gördülékeny volt a tanítás. A megjelölt negatívumok közül a diákok 17%-a azt jelezte, hogy kevesellték a szakmai magyarázatokat. 15% a nehézkes kommunikációt tartotta gondnak. Csak 4% gondolta úgy, hogy nem volt kielégítő az oktatott szakmai anyagok mennyisége. A diákok 38%-a úgy vélekedett, hogy a tananyag elsajátítására a legjobb módszer az online videós felületen (BBB, Teams) megtartott órák voltak.

A harmadik kérdéscsoport az online és a jelenléti oktatást veti össze. Megkérdeztük a hallgatók véleményét az online oktatás előnyeiről és hátrányairól, és hogy melyik módszert választanák, ha szabadon tehetnék. Elemeztük azt is, hogy mely tanulási forma bizonyult a legmegterhelőbbnek a hallgatók számára.

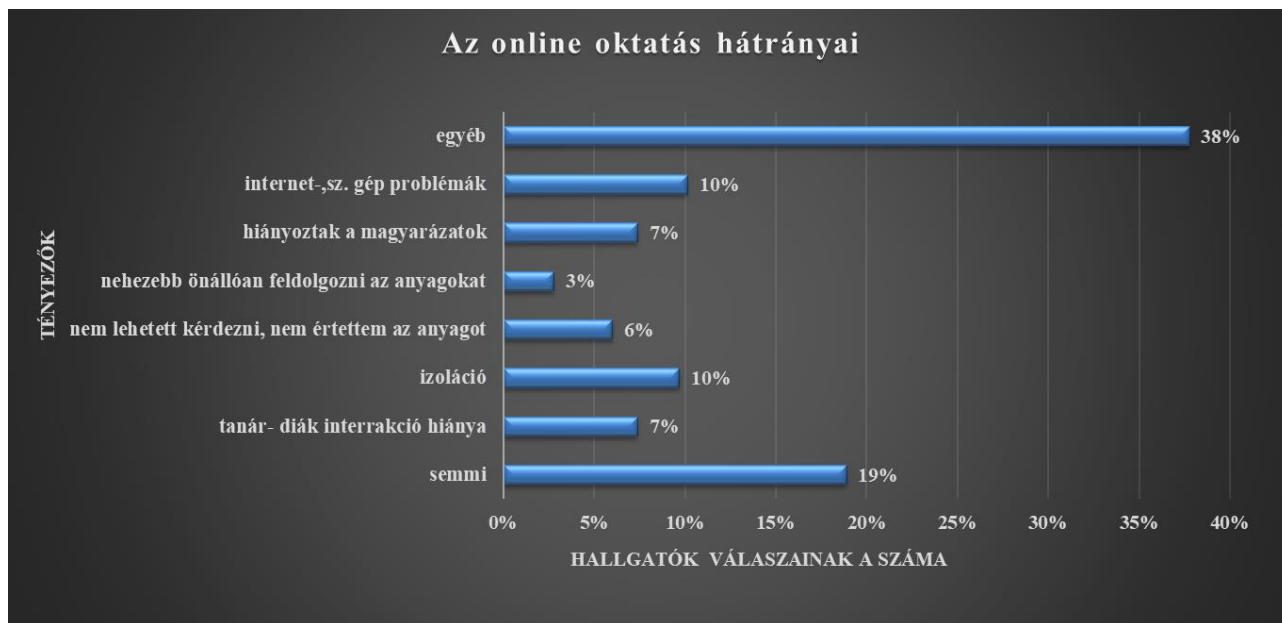
4. Ábra - A SJE hallgatók véleménye az online oktatás előnyeiről
(Egy hallgató több választ is adhatott)

A 4. ábrából jól kivehető, hogy a hallgatók nagy része a beutazást, jobb időbeosztást és az otthoni kényelmet tartották a legnagyobb előnynek. A kényelem, a pénz spórolás és az órák közötti nagy időszakok úgynevezett lyukas órák elmaradása is pozitív volt számukra. A hallgatók 35% -a úgy véli, hogy az online oktatás legnagyobb előnye, hogy nem kellett utazniuk és 18% -uk tudta jobban beosztani a tanuláshoz szükséges időt.

A hallgatók mintegy 20%-a gondolja úgy, hogy jelentős szerepe van ennek az oktatásformának a koronavírus elleni védekezésben is. Továbbá, a hallgatók 11%-a továbbá pozitívumként kiemelte a több időt, amit a családjukkal tölthettek.

5. Ábra - Hátrányok, amelyeket a SJE hallgatók érzékeltek az online oktatás során

A megkérdezettek egy részének, 19%-ának, nem jelentett hátrányt a digitális oktatás. A diákok 6%-a arról panaszkodott, hogy az egyetemi online oktatás sokkal inkább hasonlított a távoktatásra, mert nem lehetett kérdezni az oktatótól. A megkérdezettek egy részének, 19%-ának, nem jelentett hátrányt a digitális oktatás.

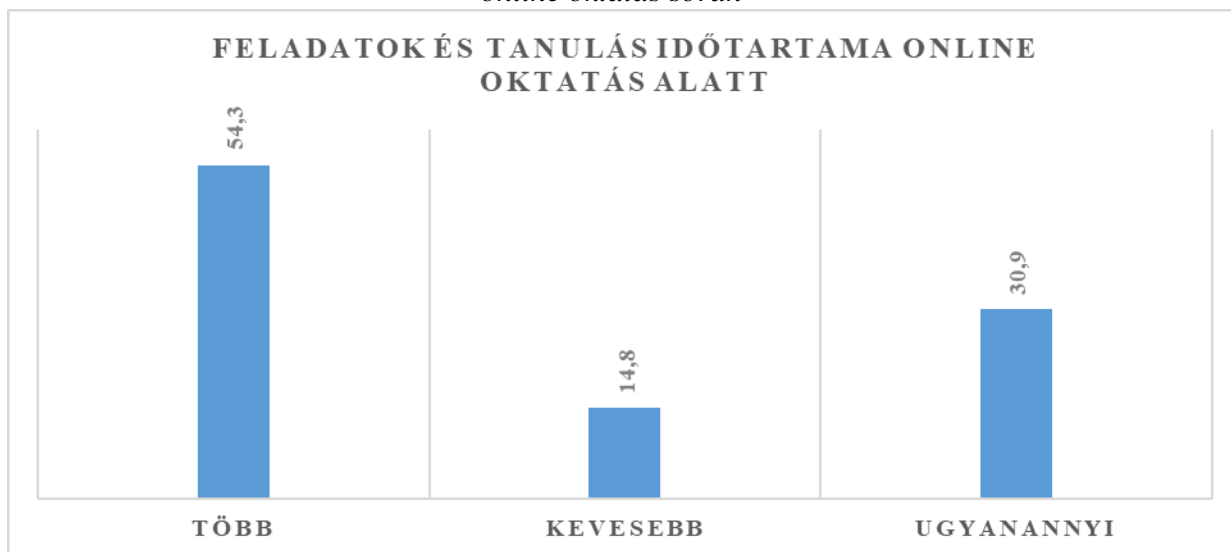
Volta, akik hiányolták az élő online előadásokat, 7%, leginkább azoknál a szakoknál, amelyek megkövetelik a tapasztalatok hosszabb kifejtését, a magyarázatokat és az eszmecserét. Számos tanuló (7%) nyilatkozott úgy, hogy könnyebben megjegyzi a tananyagot, ha hallja, tehát valaki értelmezve elmagyarázza, minthogy egyedül, puszta tényeket és definíciókat tanulna.

A felnőtteknél tapasztalható *burnout* szindróma, vagyis a kiégés egyre gyakrabban probléma a koronavírus miatt otthon tanuló hallgatóknál. Elsősorban a motivátlanság, ami jól látszik a tanuláznál.

Az „egyebeknél” 38%-ban problémaként került elő a motiváció szükségessége. Túl sok tananyaggal kapcsolatos információ áll(t) a hallgatók rendelkezésére, és ebben az információ dőmpingben nehéz kiigazodni, nem egyszerű kiválasztani a releváns tanulási tartalmat.

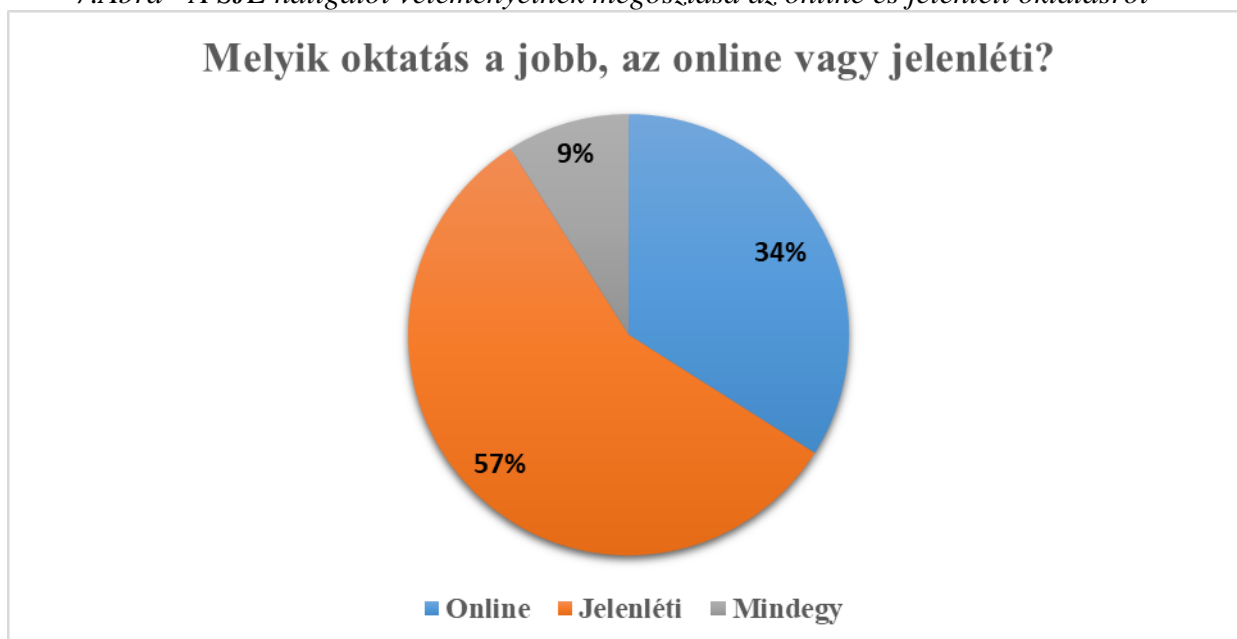
Arra az összehasonlító kérdésre, hogy vajon több feladatot kaptak-e és több időt töltöttek-e a hallgatók a tanulással az online oktatás során a jelenlétivel szemben, a hallgatók egyforma arányban válaszoltak, 54,3% gondolta úgy hogy többet, 14,8% hogy kevesebbet, és 30,9% ugyanannyi feladatot kapott és időt töltött tanulással, mint a jelenléti oktatás során (7. ábra).

6. Ábra - A SJE diákjainak megoszlása a feladatokkal és tanulással töltött időt illetően az online oktatás során

Érdekes volt a hallgatók véleménye az online oktatás versenyképességéről is. Arra a kérdésre, hogy versenyképes-e az online oktatás a jelenlétivel szemben a hallgatók 27,6 %-a gondolja úgy, hogy igen, 35,1 %-a gondolja úgy hogy nem, és 37,3 %-a hiszi úgy, hogy részben. Feltehetően azért vélekednek így, mert az oktatásnak egyik legfontosabb feladata a tananyag átadásán túl a szociális kompetenciák feljesztése, amely online térben erősen csorbul. Ennél a kérdésnél megoszlott a nappali és levelező tagozat véleménye. A levelező tagozatos hallgatók sokkal nagyobb arányban vélték az online oktatást versenyképesnek, vagy részben annak, mint a nappali tagozatos diákok.

7.Ábra - A SJE hallgatói véleményeinek megoszlása az online és jelenléti oktatásról

Arra a kérdésre, hogy a SJE hallgatói melyik oktatási formát részesítik előnyben, a következő válaszok érkeztek. A válaszoló hallgatók majdnem kétharmada, 57%-a, a jelenléti oktatást tartja jobbnak (8. táblázat). Felbontva az okokat, hogy miért a jelenléti a jobb, a leg-

gyakoribb válasz (55%) az volt, hogy a tanteremi előadásokon több idő és lehetőség van kérdezni a tanároktól és a személyes kommunikáció, a tanár-diák interakció is nagyon fontos a diákok számára (27%). Az online oktatást jobbnak tartók (34%) az utazással töltött idő fel szabadulását emelték ki elsősorban, illetve a vírus miatti félelem okán 20%-a vélte biztonságosabbnak az otthonról való tanulást. Nem elhanyagolható azoknak a száma sem (16%), akik a kényelmet jelölték meg pozitív hozadékként.

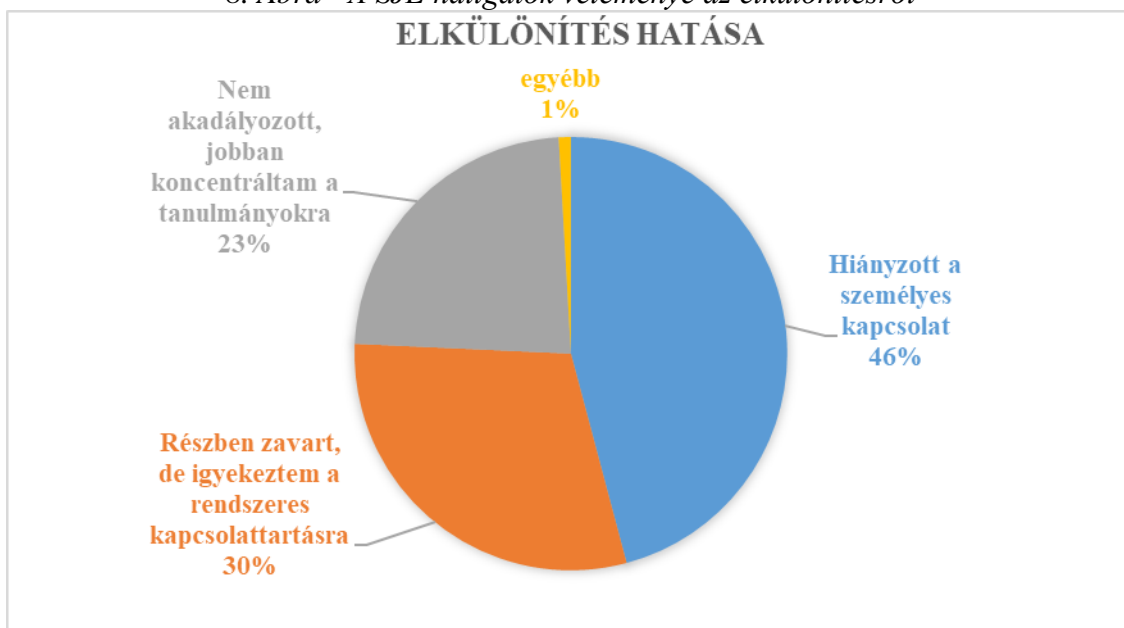
A diákok túlnyomó többsége, 57%-a, pozitívan nyilatkozott a tanárokról, elismerték az oktatók problémamegoldó hozzáállását és sikerességét. Ennek ellenére sem sikerült megszokni az otthonról való tanulást. Ezen okokból kifolyólag kevésbé tartja a diákság versenyképesnek az online oktatást.

A negyedik kérdéscsoport az online oktatásnak az osztályzatok és záródolgozat kidolgozására gyakorolt hatásait mérte fel. A hallgatók többsége (62,8%) beadandó írásbeli vizsgákból és feladatokból kapott többet az online oktatás alatt. A diákság 20,4 %-a úgy nyilatkozott, hogy több lett a tesztjellegű vizsga, 3,3%-a gondolta úgy, hogy több volt a szóbeli vizsga és 8,2%-a nem vett észre változást. A hallgatók többsége, 60%-a, úgy nyilatkozott, hogy az osztályzatait nem befolyásolta jelentős mértékben az otthon történő tanulás.

Viszont szép számmal voltak olyan diákok (29%), akik bevallásuk alapján jobb eredményt értek el, mint a jelenléti oktatásban. Ebben a saját időbeosztás lehetősége és az otthon kényelme az, ami pozitívan hatott. Mindössze 9% gondolta úgy, hogy rosszabb jegyet kapott, mint amit a jelenléti oktatásban kapott volna. A távolléti oktatás záródolgozatra gyakorolt hatását az érintett hallgatók fele, 50%-a, pozitívnak értékelte, míg 25,5%-uk elégedetlen volt, mert nem tudtak igényeiknek megfelelően a témavezetővel kommunikálni. Közel 8%-a nem megfelelő technikai feltételeket jelölte meg hátránynak. Célszerű lenne, különösen a végzős hallgatók számára az online könyvtárak ingyenes hozzáféréseinek lehetőségét biztosítani, illetve kiterjesztését megoldani.

Az ötödik kérdéscsoport az otthoni elkülönítést tárgyalta. A hallgató társaktól való elkülönítés nagyon fontos tényező egy karantén helyzetben. Ezért erre a kérdésre különösen odafigyeltünk. A hallgatók 45,9%-a úgy nyilatkozott, hogy hiányzott nekik a közvetlen és szoros kapcsolat a diáktársaikkal. A hallgatók 29,9%-át zavarta a távolság, de igyekeztek minden online eszközzel kapcsolatban maradni az évfolyamtársaikkal. A hallgatók 23,4%-át nem zavarta a kapcsolathány, mivel jobban tudtak öszpontosítani a tanulmányaikra (9. ábra).

8. Ábra - A SJE hallgatók véleménye az elkülönítésről

Arra a kérdésre, hogy mi vonta el a hallgatók figyelmét a legjobban az elkülönítés alatt az otthoni környezetben, a leggyakoribb válasz a család és gyermekek, az otthoni környezet és házimunka, a rossz időbeosztás és az új munka vállalása volt.

MEGVITATÁS

A koronavírus járvány eddig sosem látott nehézségek elé állította a világot, benne a felsőoktatást is [2]. Az új társadalmi és ezzel együtt kialakult oktatási helyzetet a térség országaiban más-más módon oldották meg. A közös vonás bennük az volt, hogy a hagyományos, kontakt-alapú oktatás megszűnt és ezt az online és távoktatás váltotta fel. Szintén közös, hogy ebben az időszakban nagyon sok digitális tananyag készült el, valamint jelentős adatbázisok váltak elérhetővé [6].

Az EU-s tudástranszferben vezető szerepet játszó Erasmus-programokat is fel kellett készíteni a távoktatási lehetőségek igénybevételére. Várhatóan növekedni fog a jövőben a virtuális színtereken megszervezett tudományos rendezvények, konferenciák száma is [1].

Magyarországon is azonnal igény mutatkozott a felsőoktatási tudásmegosztásra, innovációkra, mivel minden felsőoktatási intézmény távolléti oktatásban folytatta a megkezdett 2019/2020-as tavaszi félévet. Az egyik legalaposabb felmérést az „TÁVOK 2020” nevű kutatás mutatja be. A két ciklusú kutatás az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar (ELTE TÓK) hallgatói körében végzett felmérés, amely vizsgálja a távolléti oktatás hatásait [8,9].

Az ELTE TÓK hallgatói a távolléti oktatás legnagyobb negatívumának a kommunikáció nehézségét tartották társaikkal (82%) és tanáraikkal (57%), ami a SJE hallgatói körében is fenn állt (55%). A távolléti oktatás előnyeinek az ELTE TÓK hallgatók a rugalmas időbeosztást (62%) és az otthon nyújtott kényelmet (60%) emelték ki, ami a SJE egyetemen hallgatói körében 18% és 49%-os arány volt. A ELTE hallgatók nagyobb része, 65%-a, úgy érezte, hogy több feladatot és beadandót kapott, ami megegyezik SJE hallgatóinak véleményével (62%). Az ELTE „TÁVOK 2020” kutatási eredményéből 90% feletti arány olvasható ki az LMS tanulásmenedzsment használatára kérdező pontnál, ezért kijelenthető, hogy mind a Se-

lye Egyetemen (95%), mind az ELTE-n bőséges tanulást támogató felületek álltak a hallgatóság rendelkezésére.

A Szlovák Felsőoktatási Akkreditációs Ügynökség 2020. június 10-22. között végzett felmérést a szlovákiai egyetemeken a COVID-19 járvány okozta távoktatás bevezetéséről és hatékonyságáról. A felmérést 23 egyetemen, 105 karon végezték el 3490 hallgató részvételével. A felmérés eredményei nagyban tükrözik a SJE hallgatóinak nézőpontját. A hallgatók többsége gyorsan megszokta a távoktatást és nem okozott nekik különösebb gondot. A technikai nehézségek sem okoztak fennakadást. A szlovákiai felmérés egyaránt rámutatott a hallgatók és tanárok közötti kommunikáció hiányára és a szociális interakciók hiányára a hallgatók között. A szlovákiai felmérés továbbá azt is igazolta, hogy az első hullám, ami 2020 márciusától volt jelen, felkészületlenül érte a felsőoktatást Szlovákiában. Minden egyetemnek kellett alkalmazkodási idő, hogy a távoktatást hatékonyabbá tudja tenni [7].

ÖSSZEGZÉS

Az elmúlt 50 évben világszerte hatalmas fejlődés, átalakulás tapasztalható az oktatás terén. Egy évvel ezelőtt, amikor még éppen csak az első hírek érkeztek a távoli Kína egyik tartományában észlelt furcsa légúti megbetegedésről, senki sem gondolta volna, hogy ez meghatározza majd az egész következő évünket, sőt talán nem túlzás kijelenteni, hogy a jövőnk is. A Covid-19 a legnagyobb kihívás, amellyel a nemzeti oktatási rendszerek valaha is szembesültek. 2020 márciusában számos kormány elrendelte az intézmények számára, hogy szüntessék meg a személyes oktatást. A korábbi oktatási rendszerfejlesztéseket néhány nap alatt be kellett vezetni, amelyekről most kiderült, hogy valóban megérdemlik az elismerést, hiszen kiválóra vizsgáztak a veszélyhelyzetben. Bebizonyították, hogy a táv- és online oktatás életképes, sőt alapeleme a közeljövő új felsőoktatási modelljének.

A digitális oktatási struktúrára való gyors áttérés technikai oldalról nehézségekkel is járt. Bebizonyosodott, van még mit tenni a sáv szélesség növelésének területén a digitális eszközök és kapacitások hatékony fejlesztésével. Csak azok az egyetemek számíthatnak hosszabb távon túlélésre, amelyek gyorsan tudnak alkalmazkodni az új körülményekhez és költséggazdálkodásuk is rugalmas, hatékony. Olyan felhasználóbarát eszközök és biztonságos platformok bevezetése, alkalmazása szükséges, amelyek tiszteletben tartják a magánélethez való jogot és az etikai normákat.

A Selye János Egyetemen elvégzett kutatásunk célja az volt, hogy megismerjük és képet kapjunk arról, hogy a hallgatók hogyan élték meg a távolléti oktatásra való átállást, milyen előnyeit, továbbá nehézségeit tapasztalták, milyen tényezők segítették őket a kihívásokkal való megküzdésben és melyek jelentettek hátráltató tényezőt a távolléti formában történő tanulásban.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a hallgatók 39% -a örült az online oktatásra való átállásnak. Ugyanakkor csaknem ugyanannyi hallgató, 34% mondta, hogy fél az online oktatástól. A választ adók 74%-a kezdetekben nehezen szokta meg az online oktatást, 21%-nak viszont nem jelentett gondot az átállás. Az egyetem által biztosított oktatási felületek közül 28,8% élt az élő online órák lehetőségével, 14,8% használta a felkínált webes portált (Moodle, Cloude, Canvas) is, a hallgatók 9,1%-a internetes linkek segítségével is igénybe vette, majd 12% az összes eszközt kombinálva használta és a válaszoló hallgatók 35,1%-a mailben is kapott és küldött feladatokat.

A hallgatók 35%-a úgy véli, hogy az online oktatás legnagyobb előnye, hogy nem kellett utazniuk és 18%-uk tudta jobban beosztani a tanuláshoz szükséges időt. A hallgatók mintegy 20%-a gondolja úgy, hogy jelentős szerepe van ennek az oktatásformának a koronavírus

elleni védekezésben is. Továbbá, a hallgatók 11%-a pozitívumként kiemelte a több időt, amit a családjukkal tölthettek.

A hallgatók döntő többsége, 60%-a, elégedett az online oktatás színvonalával. Arra a kérdésre viszont, hogy melyik típusú oktatási formát részesítik előnyben, 57% válaszolta azt, hogy a jelenléti oktatás jobb, 34% jobbnak tartja az online oktatást, 9% pedig ugyanolyan jónak gondolja mindkettőt. Az online tanítás legnagyobb hátránya az interakció hiánya volt, a személyes találkozás a tanárokkal és az osztálytársakkal (27%). További hátrány volt, hogy a diákok nem tudtak kérdéseket feltenni a tanárnak (55%), valamint a koncentráció fokozatos elvesztése a számítógép előtt eltöltött hosszú órák következtében.

A hallgatók úgy értékelték, hogy több feladatot kaptak az online oktatás alatt, amely megnövelte a tanulásra fordított időt (54,3%). A hallgatók kicsivel több, mint egy negyede (30,9%) körülbelül ugyanannyi időt töltött tanulással, mint a jelenléti oktatás során, 14,8%-uk pedig kevesebb időt fordított tanulmányaira.

A szemeszter végi vizsgák változásait értékelve a hallgatók 62,8%-a úgy ítélte meg, hogy sokkal több osztályzatot befolyásoló beadandót kellett kidolgozniuk, az írásbeli zárótesztek mennyisége is megnövekedett a választ adók 20,4%-a szerint. A megkérdezettek 8,2%-a nem vett észre változást és 3,3%-a több szóbeli vizsgát tapasztalt.

A távolléti oktatás záródolgozatra (Bc., Mgr.) gyakorolt hatását az érintett hallgatók fele (50%) pozitívnak értékelte, mert több idejük volt kidolgozni, míg 25,5%-uk elégedetlen volt, mert nem tudtak igényeiknek megfelelően a témavezetővel kommunikálni.

A hallgatók pontosan 60%-a mondta, hogy az online oktatás nem befolyásolta a záró osztályzatukat. A hallgatók 29%-a gondolta úgy, hogy jobb osztályzatot kapott, és 9%-a pedig úgy véli, rosszabb minősítést ért el, mint amit a jelenléti oktatáson tudott volna elérni.

A hallgatók 2/3-a szerint az SJE tanárai kiválóan kezelték az online tanításra való átlálást és elégedettek velük. Az oktatók értékelésénél a diákok 38%-a szerint a tanárok nagyon jól helyt álltak. 24% gondolta úgy, hogy a kezdeti nehézségek elhárítása után megoldódtak a problémák és gördülékeny volt a tanítás. A megjelölt negatívumok közül 17%-a a diákoknak azt jelezte, hogy kevesellték a szakmai magyarázatokat. 15%-a a nehézkes kommunikációt tartotta gondnak. Csak 4% gondolta úgy, hogy nem volt kielégítő az oktatott szakmai anyagok mennyisége. A diákok 38%-a válaszolta, hogy a tananyag elsajátítására a legjobb módszer az online videós felületen (BBB, Teams) megtartott órák voltak.

A kutatásunkban a Selye János Egyetem távolléti oktatásának diagnózisát készítettük el, mely során maradéktalanul igyekeztünk figyelembe venni a hallgatói kérdőívek válaszait. Az eredmények alapján megállapítható, hogy az egyetem digitális oktatási jövőképe pozitív. A kutatás kiértékelése alapján kijelenthető, hogy a diákok majd kétharmada elégedett az egyetem távolléti oktatásával és a használt eszközökkel, viszont az oktatás hatékonyságának javítására felvetünk pár javaslatot, mint például:

Egyetemi szinten a hallgatók számára szükséges lenne minél szélesebb körben ingyensen elérhetővé tenni az online könyvtár tartalmakat, amely megvalósításához érdemes pályázatokban és digitális fejlesztési programokban részt venni. A hatásos és gyors tananyag elsajátítására feltétlenül szükséges az élő előadások és szakmai gyakorlatok videó felületen belüli megtartása és magyarázata, ahol a diákok kérdezhetnek, és azonnali visszajelzést kaphatnak a tanároktól. Ezeket az élő órákat a hatékonyság miatt több felület kombinációjával tanácsos használni, mint kis videók, webes oldalak (Moodle, Canvas) és intenzív mailés kommunikáció segítségével. A záródolgozatokon dolgozó hallgatók számára szükségeszerű bevezetni a kötelező élő videós konzultációt, ahol a tanár jobban ki tudja fejteni és elmagyarázni a hallgatóknak a dolgozatban lévő hiányosságokat és képernyőmegosztással meg is tudja mutatni az esetleges hibákat. Ezt fontosnak tartjuk, mivel csupán a mailés magyarázat gyakran nem elég a hallgatók számára a dolgozat kidolgozására.

A jelenleg feltett kérdéseken túl új fókuszú kérdésekkel is célszerű vizsgálatot folytatni, amellyel részletesebb képet kaphatunk az egyetemünkön folyó oktatás továbbfejlesztéséről. Ezen fejlesztési irányoknál ajánlott a gyakorlati tárgyakra helyezni a hangsúlyt, hiszen az egyetem programja nem kutatók képzése, hanem gyakorlati szakemberek kibocsátása. Ennek feltételeit a digitális oktatás során is szükséges biztosítani.

A tanulmány a VEGA 1/0663/19 számú projekt (A természettudományos és matematikai oktatás elemzése a középiskolákban és a szakmódszertan tartalmának innovációja) támogatásával jött létre.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Beech, Nic–Anseel, Frederik (2020): COVID-19 and Its Impact on Management Research and Education: Threats, Opportunities and a Manifesto. *British Journal of Management*. 31. Pp. 447–449. <https://doi.org/10.1111/1467-8551.12421>
- [2] Crawford, J., Butler-Henderson, K., Rudolph, J., & Glowatz, M. (2020). COVID-19: 20 Countries' Higher Education Intra-Period Digital Pedagogy Responses. *Journal of Applied Teaching and Learning (JALT)*, 3(1).
- [3] Czimer, G. (2020): Idén online vizsgaidőszak lesz, 2020. április 18. forrás online: <https://uj szo.com/kozelet/iden-online-vizsgaidoszak-lesz>
- [4] Gonda, G., (2020): Covid és felsőoktatás - Forradalom a virtuális tantermekben – Az Üzlet (azuzlet.hu), CMC vezetési tanácsadó Certified Management Consultant
- [5] Nagy, R. (2020): Sokba kerül a szülőknél az egyetem, Nagy Roland 2020. szeptember 21; online forrás: <https://uj szo.com/kozelet/sokba-kerul-a-szuloknel-az-egyetem>
- [6] Nemesztovszki Zsolt-Kovács, Cintia-Major, Lenke–Kulcsár Sarolta, 2020: Hogyan oktassunk online a koronavírus következtében kialakult helyzetben? Forrás: <http://blog.namesztovszkizsolt.com/?p=3764>, utolsó hozzáférés: 2020. 07. 05.
- [7] Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ) – Dopad COVID-19 na študentov, študentská rada vysokých škôl, výsledky prieskumu, publikované na internete: <https://srvs.eu/wp-content/uploads/2020/07/Dotazn%C3%ADk-COVID-19-SRVS-SAAVS-prezentacia-vysledkov-prieskumu.pdf>
- [8] Távok (2020): „TÁVOK 2020” Az ELTE Tanító-és Óvóképző Kar kutatási projektje a COVID-19 járvány - TÁVOK 2020 kutatócsoport tagjai: Serfőző Mónika (vezető), Svraka Bernadett, Böddi Zsófia, F. Lassú Zsuzsa, Aggné Pirka Veronika, Rádi Orsolya, Kolosai Nedda, Bajzáth Angéla, Sándor Mónika, Golyán Szilvia
- [9] Serfőző Mónika – F. Lassú Zsuzsa – Svraka Bernadett – Aggné Pirka Veronika (2020): Az online térben is az emberi tényező a legfontosabb, Hallgatói visszajelzések a távolléti oktatásról, TÁVOK 2020” Az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar kutatási projektje a COVID-19 járvány felsőoktatás-módszertani összefüggéseiről - kutatás közbeni beszámoló
- [10] World Health Organization 2020. Coronavirus. Geneva.